

Belang melkproductieniveau voor saldo en N-overschot

C.W. Rougoor (PR)

Op basis van modellen is de laatste jaren veel onderzoek gedaan naar relaties tussen bedrijfsintensiteit, melkproductieniveau, bedrijfsresultaat en N-overschot. Een andere invalshoek is de resultaten van praktijkbedrijven bestuderen en kijken of deze dezelfde kant op wijzen als de uitkomsten van de modellen. Hiervoor is gebruik gemaakt van gegevens over het boekjaar 1993/1994 van 885 bedrijven die aangeslo-

Invloed van de bedrijfsintensiteit

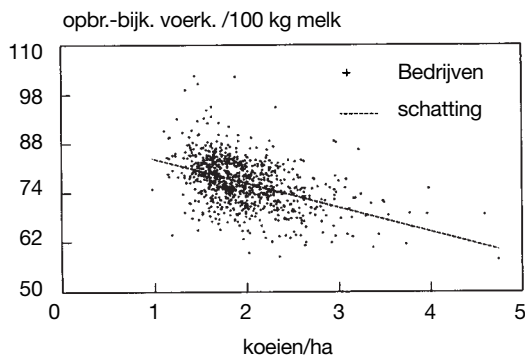
In figuur 1 is de opbrengst minus bijkomende voerkosten per 100 kg melk (het saldo) uitgezet tegen de veebezetting. Hieruit blijkt dat een toename van de veebezetting per ha samengaat met een afname van de opbrengst minus bijkomende voerkosten per 100 kg melk. Dit is te verwachten, aangezien meer voer aangekocht wordt als meer dieren gevoerd moeten worden. Figuur 2 geeft het N-overschot per ha weer bij verschillende quotumintensiteiten. Zoals verwacht, neemt het N-overschot toe met de intensiteit. Per ha zal immers meer voer aangekocht worden en meer mest geproduceerd worden. Wat echter ook opvalt is de grote spreiding in het saldo en het N-overschot tussen bedrijven van gelijke intensiteit. Bij een veebezetting van circa twee koeien per ha varieert het saldo van circa 60 tot 100 gulden per 100 kg melk. Het N-overschot varieert zelfs van 200 tot meer dan 800 kg

N per ha bij een veebezetting van circa twee koeien per ha.

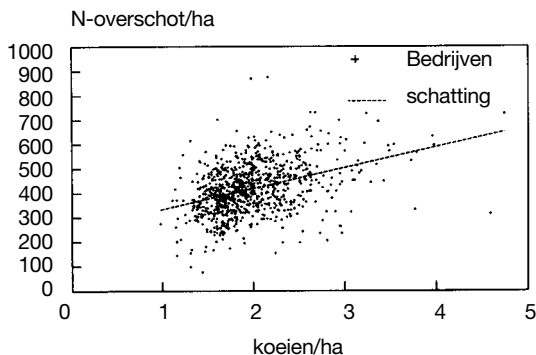
Invloed van 305-dagen productie per koe

Een aspect dat uit onderzoek op basis van modellen naar voren komt, is dat een toename van de melkproductie zowel economisch als milieutechnisch aantrekkelijk is. Bij een hogere melkproductie per koe kan met minder vee eenzelfde quotum worden volgemolken, waardoor minder onderhoudsvoer nodig is. Hierbij is uitgegaan van normvoeding volgens een goede landbouwpraktijk. Een hogere melkproductie per koe zal de kosten drukken (en dus het saldo verhogen) en tevens het N-overschot verlagen. Maar is dit in praktijk ook het geval? Realiseren de bedrijven met een hogere productie per koe ook werkelijk een beter saldo en een lager N-overschot? Om dit na te gaan is voor een groep bedrijven met vergelijkbare intensiteit het saldo per 100 kg

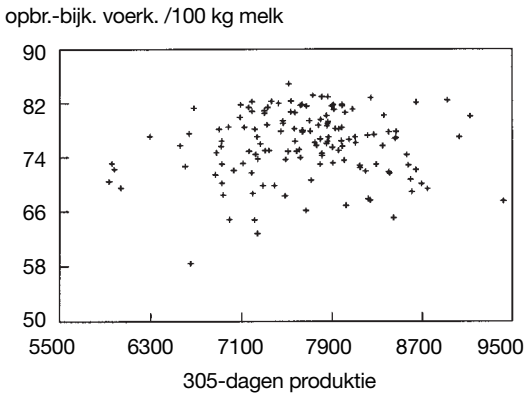
Figuur 1 Opbrengst minus bijkomende voerkosten per 100 kg melk bij verschillende veebezetting

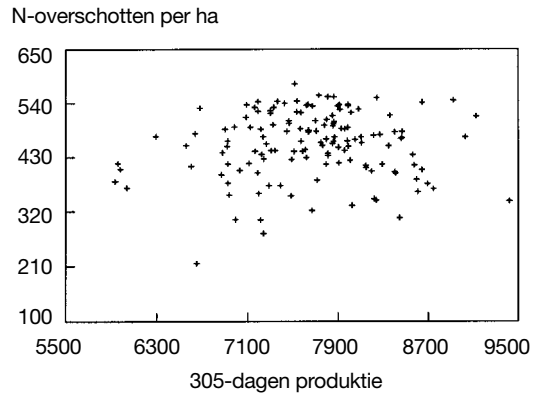
Figuur 2 N-overschot per ha bij verschillende veebezetting

Figuur 3 Opbrengst minus bijkomende voerkosten per 100 kg melk bij verschillende 305-dagen producties

Figuur 4 N-overschot per ha bij verschillende 305-dagen producties

melk en het N-overschot per ha uitgezet tegen de gemiddelde 305-dagen productie van het bedrijf (figuur 3 en 4). Hier valt direct op dat er geen duidelijke trend te ontdekken is. Bedrijven met een hoge productie per koe blijken gemiddeld geen beter saldo per 100 kg melk of een lager N-overschot per ha te realiseren. Dit komt niet overeen met de theorie dat een hogere melkproductie zowel economisch als milieutechnisch aantrekkelijk is. Waar zitten de verschillen tussen theorie en praktijk? Om dit na te gaan is nauwkeuriger gekeken op welke managementgebieden deze bedrijven verschillen (naast het verschil in produktieniveau).

Saldo bij verschillende produktieniveaus

Een vergelijking van bedrijven met verschillende 305-dagen producties leert dat bedrijven met een hogere productie per koe deze productie realiseren doordat de veestapel genetisch beter is (de fokwaarde van de koeien is hoger) en doordat de dieren meer en duurder krachtvoer krijgen. Bedrijven met een hogere productie blijken gemiddeld een iets lager non-return percentage te hebben en het efficiëntiegetal (het aantal inseminaties dat nodig is per dracht) is iets hoger. Dit geeft gemiddeld een iets langere tussenkalftijd op de bedrijven met een hoge productie. Verder blijkt het vervangingspercentage op hoogproductieve bedrijven hoger. De hoeveelheid en de prijs van het krachtvoer, het hogere efficiëntiegetal, de langere tussenkalftijd en het hogere vervangingspercentage hebben tot gevolg dat het saldo per 100 kg melk daalt, waardoor het voordeel van de hogere productie per koe grotendeels teniet gedaan

wordt. Bedrijven met een relatief hoge productie blijken wel iets beter te scoren op het gebied van de tochtigheidswaarneming. Dit positieve aspect weegt echter niet op tegen de daling in het efficiëntiegetal, zodat netto de gemiddelde tussenkalftijd van het bedrijf toeneemt.

N-overschot bij verschillende produktieniveaus

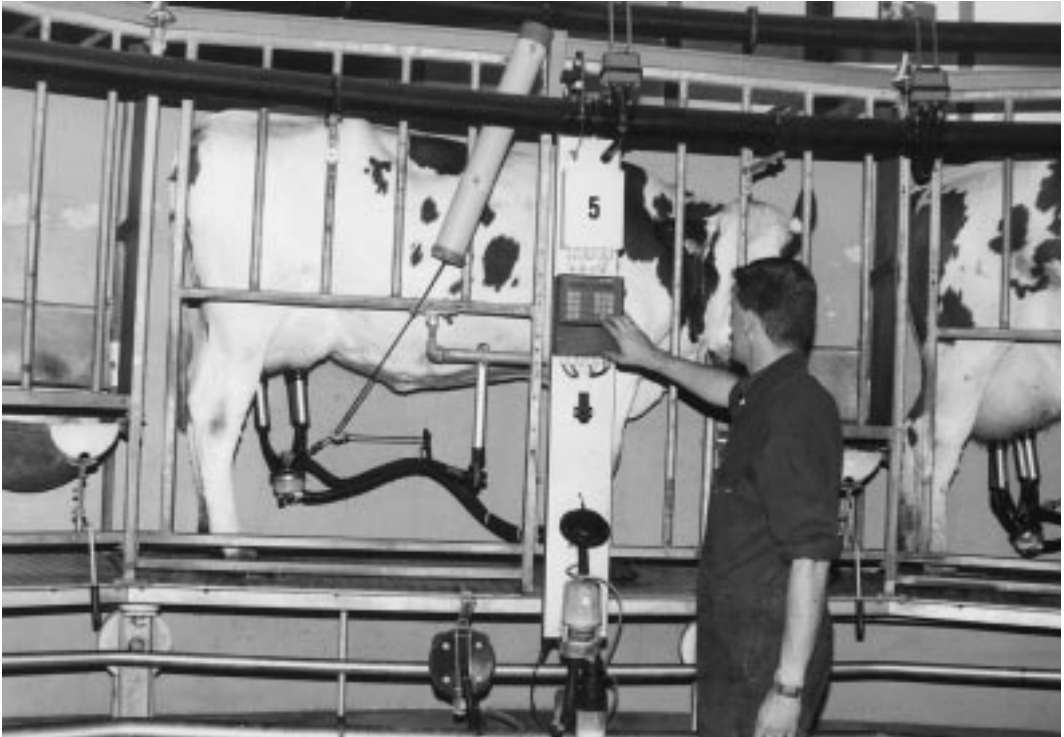
De relaties tussen het melkproductieniveau en het N-overschot zijn erg complex. Een hogere melkgift per koe op praktijkbedrijven wordt gedeeltelijk gerealiseerd door een hogere krachtvoergift per koe per jaar. Hierdoor stijgt de N-aanvoer (en dus het N-overschot). Een hogere melkproductie per koe blijkt echter ook samen te gaan met een hoger maaipercentage. Een hoger maaipercentage heeft weer tot gevolg dat meer N wordt afgevoerd waardoor het N-overschot daalt.

Vragen en onduidelijkheden

Er blijven nog veel onduidelijkheden over als gekeken wordt naar de relatie tussen het melkproductieniveau, het saldo en het N-overschot. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk in hoeverre de veehouder zelf invloed op al deze relaties heeft. Zo lijken hoog-productieve bedrijven iets in te leveren op het gebied van vruchtbaarheid en worden meer dieren afgevoerd. Wat zijn hiervan de achterliggende oorzaken? De komende jaren zal het onderzoek hier grondiger naar kijken. Momenteel wordt gewerkt aan het starten van een proef waarbij op praktijkbedrijven nader onderzocht wordt wat de invloed van het management van

de veehouder is op al deze aspecten. Hiervoor zal een groep praktijkbedrijven gedurende minimaal één jaar intensief gevolgd worden en zullen

gegevens verzameld worden op het gebied van management die mogelijk samenhangen met productiever schillen.

Een hoog produktieniveau blijkt geen garantie te zijn voor een goed economisch bedrijfsresultaat.